

Evaluatie eerste jaar Proeftuin Vledderveen

Datum: 6 mei 2025

Versie: 1.0

Samenvatting

“Op weg naar een aardgasvrij en energieneutraal Vledderveen in 2050”. Om deze ambitie te realiseren heeft Duurzaam Vledderveen samen met de Groninger Energiekoepel (GrEK) een Wijk Energie Plan opgesteld in 2023. Een jaar later is Duurzaam Vledderveen in samenwerking met de Gemeente Stadskanaal begonnen aan de uitvoering van het plan. Ook wel het opzetten van een proeftuin. In het eerste jaar lag de focus vooral op het isoleren van woningen om zo gas- en elektriciteitsverspilling tegen te gaan.

In dit evaluatierapport wordt onderzocht wat de effecten waren van de Proeftuin Vledderveen. Er komen een aantal onderwerpen aan bod.

Ten eerste is het gas- en elektriciteitsverbruik van Vledderveen onderzocht. Ten aanzien van de plaats Stadskanaal en Onstwedde is het elektriciteitsverbruik in Vledderveen sterker gedaald. Dit is in de periode 2021 tot en met 2024. In het gasverbruik is het procentuele verschil niet of nauwelijks aanwezig. In de aankomende jaren kan door middel van deze gegevens onderzocht worden of het verschil verder toeneemt, stagneert of afneemt. In de huidige evaluatie is het niet mogelijk om aan de hand van deze gegevens de conclusie te trekken.

Ook is onderzocht hoe vaak de diensten van JouwBespaarCoach (JBC) zijn gebruikt in Vledderveen. Uit de gegevens kan worden geconcludeerd dat de Proeftuin Vledderveen een positieve bijdrage heeft op het aantal JBC-diensten in het gebied. Door de inzet van de regiegroep en de gemeente is het onderwerp isoleren en verduurzamen meer kenbaar geworden onder de bewoners van Vledderveen. In verhouding zijn er ruim 90% minder Bespaarcoachgesprekken uitgevoerd in Holte en Onstwedde Buitengebied Noord. In de periode 2021 tot en met 2024.

Ten derde blijkt uit het onderzoek van de sociale kant, Leefbaarheid met Duurzaamheid, dat niet alle inwoners gedreven raken door de technische kant van de energietransitie. Daarom gaat de Proeftuin in het tweede jaar bewoners proberen te betrekken in de sociale route bewoners. Hoe die route er zou kunnen uitzien staat in het jaarplan 2025-2026.

Tevens is de mening van bewoners door middel van een enquête achterhaald. Als de uitkomst van de enquête vergeleken wordt met voorgaande vragenlijst (uit 2023 en 2022) kunnen drie belangrijke opmerkingen worden beschreven voor de Proeftuin:

- De kennisbehoefte in (Rijks)subsidies en haalbare oplossingen voor woningen blijft gelijk. Hierdoor zal de Proeftuin meer moeten inzetten op het beantwoorden van deze vragen.
- Bewoners van Vledderveen blijven merendeels negatief over het inzetten van collectieve warmte- of energiebronnen.
- In 2022 gaf maar 8% (negen bewoners) aan plannen te hebben om in de komende 5 jaar vloerisolatie uit te voeren. Terwijl uit de enquête van 2025 naar voren komt dat 38,9% (veertien bewoners) vanaf 2022 vloerisolatie hebben uitgevoerd. Hetzelfde geldt voor beglazing, dakisolatie en spouwmuurisolatie.

Ten slotte zijn de financiële resultaten uit de periode 1-4-2024 tot 1-4-2025 verwerkt. Uit het overzicht blijkt dat de Proeftuin op de post secretariaatskosten meer heeft uitgegeven dan begroot. Maar door twee bewonersavonden die niet zijn doorgegaan is een positief resultaat gerealiseerd van € 172,54.

Inhoud

Samenvatting	2
Begrippenlijst	3
1. Inleiding	4
2. Gasverbruik en elektriciteit	5
3. JouwBespaarCoach	8
4. Leefbaarheid met Duurzaamheid	10
5. Enquêteresultaten	11
6. Terugblik	13
7. Financiële verantwoording	16
Bronnen	17
Bijlage A Samenwerkingsverklaring	18
Bijlage B Enquête 2025	19

Begrippenlijst

GrEK	In 2013 werd de Groninger Energiekoepel (GrEK) opgericht om lokale energielieve collectieven in Groningen te ondersteunen. Sindsdien is GrEK uitgegroeid tot een organisatie met een bestuur en een team van medewerkers en is het actief binnen een bredere energiebeweging, genaamd Energie VanOns, die bijdraagt aan lokale energiebesparing en duurzame energieproductie.
JBC	Jouwbespaarcoach is een initiatief van de Oost-Groninger gemeenten Veendam, Stadskanaal, Westerwolde, Midden-Groningen, Oldambt en Pekela. Jouwbespaarcoach helpt woningeigenaren met energie besparen en verduurzamen.
LSA	Het Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners zetten het belang van de sterke gemeenschap op de kaart én helpen met het scheppen van de voorwaarden die nodig zijn om sterke gemeenschappen te laten bloeien.
Regiegroep	Bewoners uit Vledderveen die de dagelijkse gang van zaken van de proeftuin trekken.
WEP	Nederland gaat stapsgewijs over van fossiele energie naar hernieuwbare energie. In het Wijk Energie Plan (WEP) heeft Vledderveen de richting en mogelijke aanpak beschreven van de energietransitie in Vledderveen. Zo blijven wij als inwoners van Vledderveen aan het stuur.

1. Inleiding

Vledderveen heeft drie belangrijke uitgangspunten vanuit het Wijk Energie Plan (Vledderveen Groningen, 2023): Beperk het energieverbruik door verspilling tegen te gaan. Maak maximaal gebruik van energie uit duurzame bronnen, zoals bijvoorbeeld zonne-, en windenergie en maak zo efficiënt mogelijk gebruik van fossiele brandstoffen om in de resterende energiebehoefte te voorzien. Om zo gezamenlijk te werken aan de een duurzame toekomst. Op weg naar een aardgasvrij en energieneutraal Vledderveen.

1.1. Waarom een evaluatie.

Waarom evalueren? Door te evalueren is het mogelijk om te begrijpen of activiteiten die in Vledderveen gehouden zijn hun beoogde doelen en doelstellingen bereiken. Verder kunnen verbeterpunten worden beschreven en helpt een evaluatie bij het verhogen van het succes van de Proeftuin Vledderveen.

Bij de evaluatie zetten wij de uitkomsten op deze punten af tegen de rest van de gemeente en ervaringscijfers van JouwBespaarCoach (JBC) in de regio. De opbrengst gebruiken wij om het jaarprogramma 2025-2026 vorm te geven. Daarnaast wordt de evaluatie gebruikt als verantwoording richting bewoners en het college van burgemeester en wethouders.

1.2. Doel

Vledderveen streeft naar een aardgasvrije en energie neutrale toekomst. Om dit te behalen worden de activiteiten van de Proeftuin onderzocht. Er wordt gekeken naar de effecten ten aanzien van het milieu. De centrale doelstelling van de evaluatie is:

“Het evalueren van de activiteiten en bijbehorende effecten die de Proeftuin Vledderveen op gebied van duurzaamheid in de periode april 2024 tot en met april 2025 heeft gerealiseerd.”

1.3. Leeswijzer

In het vervolg van het evaluatierapport worden verschillende duurzaamheidsaspecten onderzocht. Zoals het gas- en elektriciteitsverbruik in hoofdstuk 2. Daarnaast bevat hoofdstuk 3 een overzicht met alle JBC-diensten die zijn uitgevoerd in Vledderveen. In hoofdstuk 4 staan de duurzame subsidies en aanvragen en als laatste duurzaamheidsaspect wordt spoor 2, ook wel ‘Leefbaarheid met Duurzaamheid’, geëvalueerd in hoofdstuk 5.

De stem van Vledderveen komt ter sprake in hoofdstuk 6. Door middel van een enquête die gehouden is vanaf 26 maart tot en met 10 april 2025 is er onderzocht welke onderwerpen en kennisbehoeftes spelen in Vledderveen. Vervolgens reflecteren alle betrokken partijen het eerste jaar van de Proeftuin Vledderveen in hoofdstuk 7.

Verder wordt de Proeftuin Duurzaam Vledderveen financieel verantwoord in hoofdstuk 8. In paragraaf 8.2 is het programma voor aankomend jaar te vinden. Tot slot eindigt het evaluatierapport met aanbevelingen vanuit de Regiegroep voor andere wijken of dorpen die aan de slag willen met het opstellen van een wijk- of dorpsvisie.

Disclaimer

Voor het evaluatierapport is gebruik gemaakt van onder andere openbare gegevens, die verschillende overheidsinstanties en organisaties (zoals Enexis) beschikbaar stellen. Deze gegevens zijn zo goed mogelijk verzameld en verwerkt in de evaluatie. Deze gegevens kunnen afwijken van de huidige situatie in Vledderveen. Bijvoorbeeld een woning met een voorlopig energielabel. In de tussentijd kunnen de eigenaren zelf isolatiemaatregelen hebben uitgevoerd, maar geen nieuw en beter energielabel hebben aangevraagd.

2. Gasverbruik en elektriciteit

In hoofdstuk 2 worden procentueel verandering in verbruik van gas en elektriciteit vanaf 2021 tot en met 2024 onderzocht. De gegevens zijn openbaar te vinden via Enexis (Enexis, 2025). Het verbruik van Vledderveen wordt vergeleken met Onstwedde en Stadskanaal. Deze plaatsen hebben geen lopende proeftuin op gebied van duurzaamheid.

2.1. Verbruik trends Vledderveen

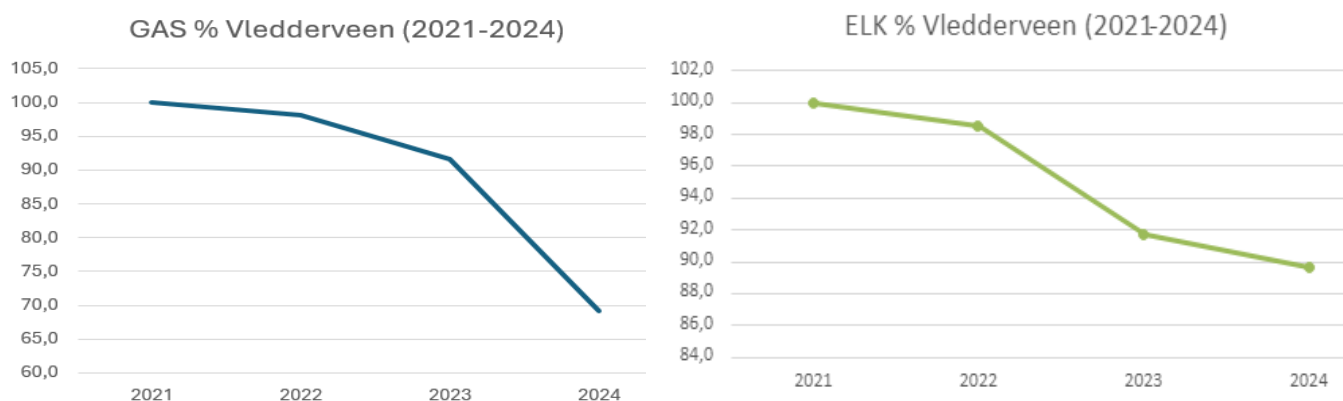
Voor de verbruik trend van Vledderveen is het jaar 2021 als basis jaar gebruikt (100%). Dit was twee jaar voorafgaande aan de Wijk Energie Plan. In de onderstaande tabel staan de procentuele veranderingen van Vledderveen:

Tabel 1 Schema verbruik Vledderveen 2021-2024

	2021	2022	2023	2024
GAS %	100,0	98,2	91,6	69,2
GAS absoluut	11973,99	11756,4	10963,6	8287,08
ELK %	100,0	98,5	91,7	89,6
ELK absoluut	24293,25	23939,18	22274,48	21774,82
Betekenis				
GAS %	Gasverbruik percentage ten aanzien van het basisjaar (2021)			
GAS absoluut	Gas per jaar in m ³ (kubieke meters)			
ELK %	Elektriciteitsverbruik percentage ten aanzien van het basisjaar (2021)			
ELK absoluut	Elektriciteit per jaar in kWh (kilowatt per uur)			

In het overzicht zijn de verbruiksgegevens van alle kleinverbruiksaansluitingen in Vledderveen onderzocht. Het verbruik is gebaseerd op het standaard jaar afname van voorafgaande jaar. De energieopbrengst van zonnepanelen is nog niet in mindering gebracht (zie 2.3). In figuur 1 Gas- en elektriciteitsverbruik is de daling in het verbruik schematisch weergegeven. In absolute getallen is in de periode 2023-2024 het gasverbruik met circa 2,6 huishoudens verminderd. Op basis van een gemiddeld verbruik van 1.020 m³ per jaar (Milieu Centraal, 2025). Een deel is te verklaren door de verwijderingen van gasaansluitingen in Vledderveen. Tussen de periode januari 2019 en april 2025 zijn er zes aansluitingen door Enexis verwijderd. Vanaf 2023 tot en met 2024 gaat het om een verwijdering van twee aansluitingen.

Figuur 1 Gas- en elektriciteitsverbruik Vledderveen 2021-2024

2.2. Verbruik Vledderveen in vergelijking met andere gebieden

Om te onderzoeken of het verbruik in Vledderveen sneller daalt dan in gebieden zonder een Wijk Energie Plan wordt in paragraaf 2.2. het verbruik van Onstwedde en de plaats Stadskanaal vergeleken met dat van Vledderveen (tabel 2).

Tabel 2 Vergelijking verbruik trends

	2021	2022	2023	2024
GAS % Vledderveen	100,0	98,2	91,6	69,3
GAS % Onstwedde*	100,0	98,3	88,1	69,3
GAS % Stadskanaal (plaats)**	100,0	97,7	87,1	71,2
	2021	2022	2023	2024
ELK % Vledderveen	100,0	98,5	91,7	89,6
ELK % Onstwedde*	100,0	98,9	95,4	91,7
ELK % Stadskanaal (plaats)**	100,0	99,0	94,8	91,7

* Percentages zijn in verhouding tot het eigen verbruik van de plaats Onstwedde in 2021.

** Percentages zijn in verhouding tot het eigen verbruik van de plaats Stadskanaal in 2021.

Ten aanzien van het elektriciteitsverbruik is de daling in Vledderveen groter dan in de andere twee plaatsen. Tussen de periode 2021 tot en met 2024. In het gasverbruik is het verschil niet of nauwelijks aanwezig in vergelijking met Onstwedde en Stadskanaal. In de aankomende jaren kan door middel van deze gegevens onderzocht worden of het verschil verder toeneemt, stagneert of afneemt. In de huidige evaluatie is het niet mogelijk om aan de hand van deze gegevens de conclusie te trekken of de Proeftuin Duurzaam Vledderveen de oorzaak is van het verschil.

2.3. Opwek zonne-energie in Vledderveen

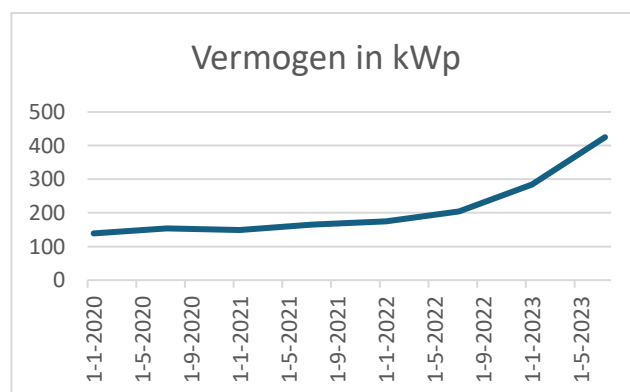
Door de jaren heen heeft Vledderveen niet alleen het verbruik verminderd, maar ook de eigen opwek van zonne-energie verhoogd. In tabel 3 en figuur 2 staat de opwek aan zonne-energie vanaf 1-1-2020 tot en met 1-7-2023.

Tabel 3 Zonne-energie Vledderveen

	1-1-2020	1-7-2020	1-1-2021	1-7-2021	1-1-2022	1-7-2022	1-1-2023	1-7-2023
Vermogen in kWp	139	154	149	165	175	204	284	425
Betekenis								
kWp	kWp = maximaal elektrisch vermogen bij standaardomstandigheden							
Standaardomstandigheden	• een zonnestraling van 1000 watt /m² • een omgevingstemperatuur van 25°C (boven die grens daalt het rendement van de zonnepanelen) • een wolkeloze hemel, bijvoorbeeld rond de middag							

Figuur 2 Vermogen kWp

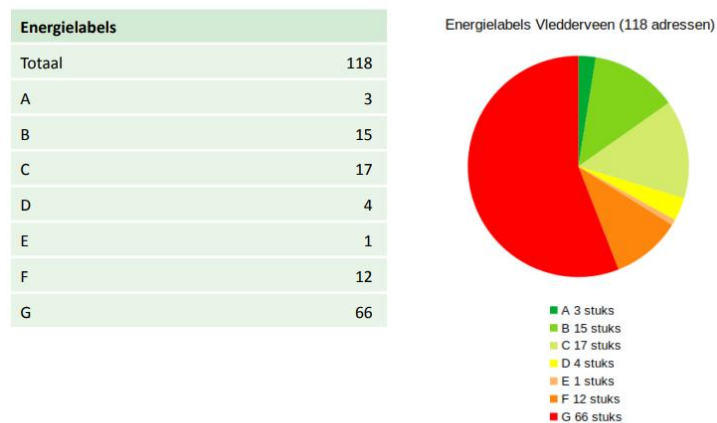
Volgens de analyse van de Duurzaamheidskaart (Duurzaamheidskaart, 2025) gebruikt Vledderveen sinds 2024 ongeveer 13% van zijn potentiële zonne-energie opwek. Aan de hand van alle gegevens kunnen geen conclusies worden getrokken over de werking van de proeftuin op het opwek van zonne-energie.

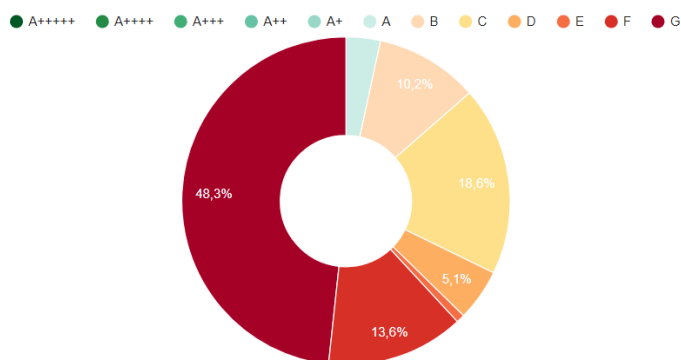
2.4. Energielabel

In 2023 is onderzocht wat de energielabels waren van 118 adressen in Vledderveen (Vledderveen Groningen, 2023). Uit dit onderzoek bleek dat 55,9% van de adressen energielabel G had. Maar 29,66% had een label C of hoger. De totalen uit het onderzoek staan in figuur 3.

Figuur 3 Energielabels Vledderveen uit de WEP

Figuur 4 Energielabel Vledderveen uit het evaluatierapport (Allecijfers.nl, 2025)

Bovenstaande grafiek toont het aantal adressen per type energielabel in de buurt Vledderveen. Hiervoor zijn de data op adresniveau uit het EP-Online systeem van de RVO gebruikt. EP-Online is de officiële landelijke database waarin energielabels en energieprestatie-indicatoren van gebouwen zijn opgenomen. De gebruikte data gelden voor de situatie per 1 januari 2025.

Voor de evaluatie zijn de huidige energielabels voor 1 januari 2025 onderzocht. Hieruit blijkt een vermindering van 7,6% aan energielabel G adressen (figuur 4). De gegevens zijn gebaseerd op geregistreerde energielabels en schatting voor de gebouwen zonder energielabel. Dit gebeurt aan de hand van energie-prestatiefactoren. Zoals vele aspecten die onderzocht worden is het niet mogelijk conclusies hieraan te verbinden.

3. JouwBespaarCoach

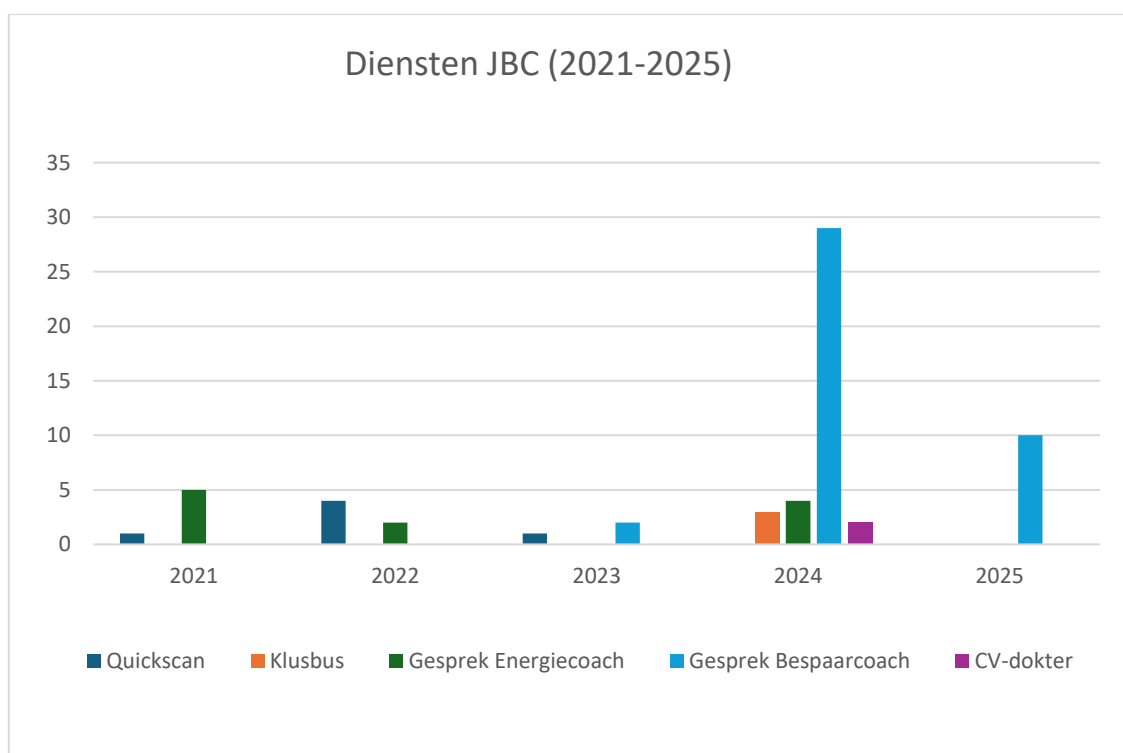
JBC is een initiatief van de Oost-Groninger gemeenten Veendam, Stadskanaal, Westerwolde, Midden-Groningen, Oldambt en Pekela. JBC helpt woningeigenaren met het besparen van energie en verduurzamen van de woning. De diensten zijn gratis en zonder risico. In Hoofdstuk 3 wordt onderzocht hoe vaak de diensten van JBC zijn gebruikt in de afgelopen jaren.

3.1. JouwBespaarCoach diensten

JBC biedt meerdere diensten aan: Een Quickscan, Klusbus, gesprekken met een Energiecoach of Bespaarcoach en de CV-dokter. Verdere informatie over de diensten is te lezen op: www.jouwbespaarcoach.com/wat-doen-wij. Om het effect van de proeftuin te onderzoeken is onderzocht hoeveel diensten zijn afgenomen in Vledderveen. Om een beeld te krijgen van de situatie zonder proeftuin is de vergelijking gemaakt met een ander gebied binnen de gemeente. In dit geval Holte en Onstwedde Buitengebied Noord. De gebieden hebben een redelijk vergelijkbaar aantal huizen en zijn beide landelijk gelegen. In Vledderveen zijn 6% van de woningen na 2000 gebouwd. Ook dit is vergelijkbaar in Holte (6%) en Onstwedde Buitengebied Noord (5%).

In Vledderveen is een grote toename aan afname van de Bespaarcoachdiensten te zien in het jaar 2024. Sinds 2021 tot en met 2023 hebben er twee gesprekken plaatsgevonden met een Bespaarcoach. In 2024 waren er 29 gesprekken. Daarnaast is in 2024 voor het eerst gebruik gemaakt van de diensten Klusbus en CV-dokter in Vledderveen. In figuur 4 staan alle diensten die JBC heeft uitgevoerd in Vledderveen.

Figuur 5 JBC-diensten Vledderveen

In de periode 2021 tot en met 2024 vonden er drie Bespaarcoach gesprekken plaats in Holte en Onstwedde Buitengebied Noord. Dit is ruim 90% minder dan in Vledderveen ($100/31 \cdot 3$). Andere diensten zoals de Quickscan, Klusbus en de CV-dokter zijn niet uitgevoerd in Holte of Onstwedde Buitengebied Noord. Ook de Energiecoachgesprekken vonden maar twee keer plaats in het gebied.

Tot slot is onderzocht hoeveel procent van alle JBC-diensten zijn uitgevoerd in Vledderveen. Maar liefst 1,9% van alle diensten tussen 2021 en begin 2025 hebben plaatsgevonden of staan ingepland

in Vledderveen. Tabel 4 geeft een weergave van het percentage diensten in een gebied. Ten aanzien van de gemeentelijke woningvoorraad staat een kleine 0,8% van de woningen in Vledderveen.

Tabel 4 Percentage JBC-diensten

Deal - Woonplaats	Aantal diensten uitvoert	Percentage
Stadskanaal	3033	49,7%
Musselkanaal	1208	19,8%
Onstwedde	1043	17,1%
Alteveer	467	7,6%
Mussel	243	4,0%
Vledderveen	113	1,9%
TOTAAL	6107	100

Uit de bovenstaande gegevens kan worden geconcludeerd dat de Proeftuin Vledderveen een positieve bijdrage heeft op het aantal JBC-diensten in het gebied. Dit is te zien in de toename van diensten uitgevoerd in 2024. Door de inzet van de regiegroep en de gemeente is het onderwerp isoleren en verduurzamen meer kenbaar geworden onder de bewoners van Vledderveen. De diensten die JBC uitvoert dragen bij aan één van de belangrijke aandachtspunten van het Wijk Energie Plan: Het beperken van het energieverbruik door verspilling tegen te gaan.

4. Leefbaarheid met Duurzaamheid

In de loop van het eerste jaar van proeftuin Duurzaam Vledderveen is de regiegroep en LSA zich bewust geworden van twee sporen, waarlangs het proces van de energietransitie loopt. Namelijk langs de techniek en een focus op besparen en langs een meer sociale kant. Dit sluit aan bij een landelijke trend. Om invulling te geven aan de sociale kant van de energietransitie is het spoor Leefbaarheid met Duurzaamheid ontwikkeld.

4.1. Ontstaan en vervolg Leefbaarheid met Duurzaamheid

Na de start van de proeftuin hebben wij veel aandacht besteed aan de technische en planmatige aanpak. Waarbij de individuele adviezen op gebied van isoleren, duurzaam verwarmen en opwek centraal stonden. Maar werkende weg begrepen wij dat deze harde kant van de energietransitie onlosmakelijk verbonden is met een sociale kant. Duurzaamheid heeft ook te maken met de eigen leefomgeving van bewoners, met onderlinge verbondenheid in het dorp, met elkaar ontmoeten en dingen samendoen. Dat klinkt ontastbaar en dat is het ook. Daarom zijn wij halverwege het eerste projectjaar gestart met dingen uitproberen en met plannen maken voor het tweede projectjaar.

- Wij hebben een inspiratieochtend gehouden met vier moeders uit het dorp en hun kinderen in de basisschool leeftijd. Wat kun je allemaal met een warmtecamera? De kinderen hebben zelf ontdekt wat je kan met een warmtecamera en hebben meegedacht over het maken van een filmpje over de warmtecamera in Vledderveen.
- Wij hebben een professioneel filmpje laten maken waarin de kinderen een warmtescan maken van hun eigen huis en vertellen wat je op de beelden van de warmtecamera ziet. Waar lekt warmte weg en wat zou je dan kunnen doen? Alle inwoners van Vledderveen hebben een vrolijke mail gekregen met de link naar het filmpje op YouTube, er is een artikel geplaatst in de nieuwsbrief van Duurzaam Vledderveen en de afdeling communicatie van de gemeente heeft het filmpje via hun eigen kanalen onder de aandacht gebracht.
- Wij hebben een brainstorm avond gehouden met acht inwoners over duurzaamheid in je eigen leefomgeving. Wat vind je als inwoner van Vledderveen belangrijk voor een duurzaam Vledderveen? Duurzaamheid is immers veel meer dan isoleren. Er zijn mooie ideeën op tafel gekomen, zoals een energieneutraal dorpshuis, een burenpject om ouderen in het dorp te ondersteunen, bloemrijke bermen, uitwisselen van tuinplanten en een excursie naar projecten zoals *Wedde dat 't lukt*.

De kern is dat wij na het eerste jaar van de proeftuin weten dat lang niet alle inwoners gedreven raken door de technische kant van de energietransitie. Daarom gaan wij in het tweede jaar ons best doen om ook via de sociale route bewoners te betrekken bij proeftuin Duurzaam Vledderveen. Hoe die route er zou kunnen uitzien staat in het jaarplan 2025-2026.

5. Enquêteresultaten

Van 26 maart tot 10 april 2025 is de enquête “Vragenlijst Duurzaam Vledderveen 2025” verspreid door Vledderveen. In totaal waren er 36 reacties. Dit is circa 30% van alle huishoudens. Aan de bewoners is gevraagd om één keer per huishouden de enquête is te vullen. Om zo een beeld te krijgen hoeveel huishoudens zich bezighouden met verduurzamen en of eventueel ondersteuning nodig hebben.

5.1. Belangrijke resultaten

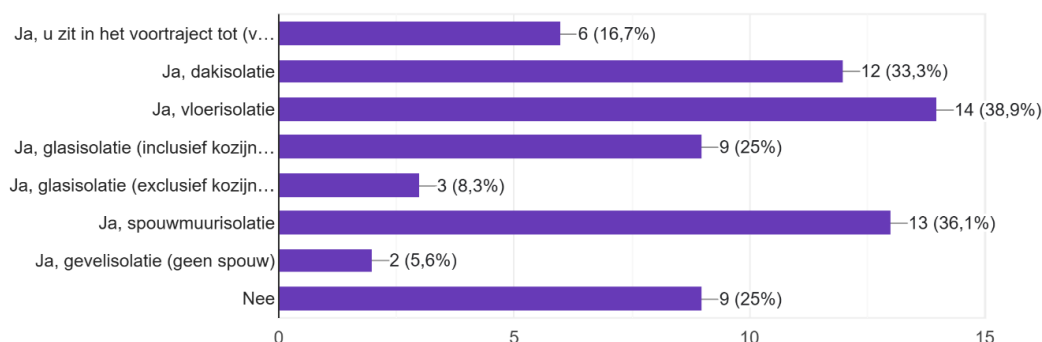
Uit de enquête zijn een aantal resultaten gekomen. Onder de ondervraagden waren 23 (65,7%) mensen die bekend zijn met het WEP van Vledderveen. Maar 5,8% gaf aan Duurzaam Vledderveen niet te kennen of geen interesse te hebben.

Ook bij vraag 5 (zie figuur 6) is te zien dat het overgrote deel van de ondervraagden in de afgelopen drie jaar zijn huis heeft geïsoleerd. Vooral de vloer- en spouwmuurisolatie is meermaals uitgevoerd in Vledderveen. Van de negen bewoners die niet geïsoleerd hebben, heeft één bewoners aangegeven voor 2022 zijn woning te hebben verduurzaamd.

Figuur 6 Vraag 5 - isolatiemaatregelen na 2022

5. Heeft u de afgelopen jaren (vanaf 2022) isolatiemaatregelen gepleegd aan uw huis of bent u met het voortraject bezig tot isoleren (meerdere antwoorden mogelijk)?

36 antwoorden

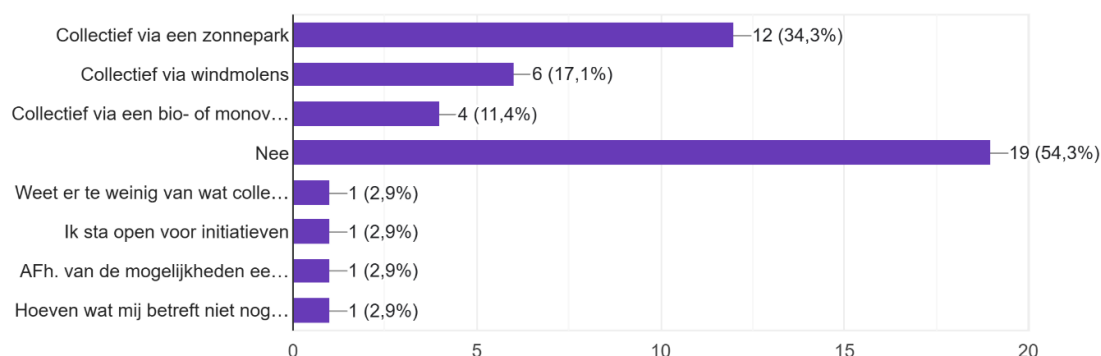

Naast isoleren hebben negentien huishoudens na 2022 geïnvesteerd in duurzame energie opwek. Over de meningen van collectieve energie en of warmte opwek zijn de meningen verdeeld in Vledderveen. Net iets meer dan de helft, namelijk 54,3% geeft aan geen interesse te hebben in collectieve maatregelen.

Figuur 7 Vraag 7 - collectieve warmte en of energie

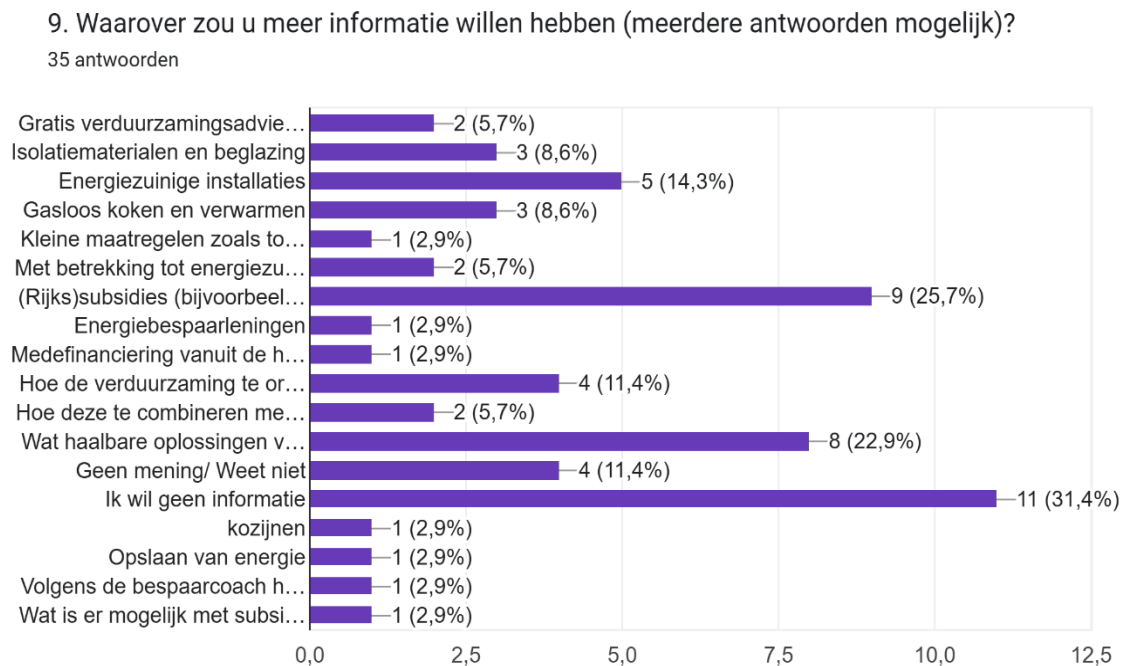
7. Zou u in Vledderveen collectief energie/warmte willen opwekken?

35 antwoorden

Ten slotte is aan de bewoners gevraagd wat de kennisbehoefte was en waarin de Proeftuin kan ondersteunen. Uit de vragenlijst kwam naar voren dat 25,7% graag meer informatie wil over (Rijks)subsidies. Zoals de gemeentelijke isolatiesubsidie en Maatregel 29 van Nij Begun. Deze uitkomst is opvallend aangezien 50% van de ondervraagden die recent gebruik heeft gemaakt van de ISDE-subsidies een kennisbehoefte heeft naar (Rijks)subsidies. In vergelijking wil maar een kleine 18% van de bewoners die geen subsidie heeft aangevraagd in de afgelopen, informatie ontvangen over de (Rijks)subsidies. Daarnaast willen tien van de zeventien bewoners die geen subsidie heeft aangevraagd geen informatie ontvangen of hebben ze geen idee wat ze voor kennisbehoefte hebben. Dit is een aandachtspunt voor de komende jaren van de Proeftuin. Samen met de andere behoeftes van bewoners, zie figuur 8. Alle antwoorden per vraag staan weergegeven in de bijlage.

Figuur 8 Vraag 9 - kennisbehoefte bewoners

5.2. Voorgaande jaren

In 2023 en 2022 zijn er enquêtes gehouden in Vledderveen. Door alle drie de enquêtes met elkaar te vergelijken zijn er drie belangrijke opmerkingen voor de Proeftuin:

- De kennisbehoefte in (Rijks)subsidies en haalbare oplossingen voor woningen blijft gelijk. Hierdoor zal de Proeftuin moeten blijven inzetten op het beantwoorden van deze vragen.
- Bewoners van Vledderveen blijven merendeels negatief over het inzetten van collectieve warmte- of energiebronnen.
- In 2022 gaf maar 8% (negen bewoners) aan plannen te hebben om in de komende 5 jaar vloerisolatie uit te voeren. Terwijl uit de enquête van 2025 naar voren komt dat 38,9% (veertien bewoners) vanaf 2022 vloerisolatie hebben uitgevoerd. Hetzelfde geldt voor beglazing, dakisolatie en spouwmuurisolatie.

6. Terugblik

In de terugblik reflecteert de regiegroep en de gemeente op de samenwerking, uitgevoerde acties en de proeftuin zelf. Daarnaast wordt in paragraaf 6.3. een aantal leerpunten benoemd. Deze punten zullen meegenomen worden om de Proeftuin en mogelijke nieuwe wijkinitiatieven te verbeteren.

6.1. Ervaring Regiegroep Duurzaam Vledderveen

Ervaringen met de Proeftuin

Onze doelstellingen in dit 1^e jaar van de proeftuin, het voor iedereen die die dat wilde een verduurzamingsadvies met woningplan, zijn niet volledig waargemaakt.

De in het jaarplan gevraagde woningplannen zijn niet opgemaakt. Iedereen die dat wilde werd wel in de gelegenheid gesteld om een verduurzamingsadvies te krijgen van de Bespaarcoach, maar dat was geen verduurzamingsplan voor je woning waarin een overzicht staat van de uit te voeren isolatie- en ventilatiemaatregelen staan om te voldoen aan de standaard voor woningisolatie en jouw woning gereed is om in 2050 van het gas af te kunnen gaan. Desgevraagd heeft de Bespaarcoach wel adviezen en ondersteuning bij subsidies en leningen gegeven, maar deze konden niet in een woningplan worden opgenomen.

Keukentafelgesprekken hebben niet geleid tot het inventariseren van ideeën of vragen van bewoners. Deze ontbrekende informatie kan dus niet gebruikt worden voor het opstellen van het jaarplan 1-4-2025 tot 1-4-2026.

Een ander belangrijk onderdeel van de proeftuin was het enthousiasmeren van de inwoners van Vledderveen voor het onderwerp Verduurzamen. Zowel van de woning als de leefomgeving. Met een paar projecten hebben wij geprobeerd, aanvankelijk met een paar inwoners, het project op te starten om er vervolgens als een soort olievlek dit te verbreden naar andere inwoners. Onze ervaring is dat op dit moment ongeveer de helft van de inwoners zich betrokken voelt bij verduurzamen maar de andere helft nog niet.

In 2024 hebben wij met de Klankbordgroep (tien gemotiveerde inwoners van Vledderveen) een aantal brainstormsessies gehouden. Diverse onderwerpen o.a. over het verduurzamen van woningen werden met de klankbordgroep besproken. Bij één sessie is ook de beleidsmedewerker van de gemeente aanwezig geweest. Wij hebben de werkwijze en inbreng van de klankbordgroep als zeer positief ervaren en dat heeft ons zeker geholpen bij het bepalen van ons standpunt in de vergaderingen met de Gemeente Stads kanaal.

Ervaring samenwerking met Gemeente Stads kanaal

Onze ervaringen en samenwerking met de Gemeente Stads kanaal hebben wij als zeer positief ervaren. Alle vormen van overleg zijn wel voorbijgekomen, van de standaard vergaderingen tot brainstormsessies. Dezelfde positieve ervaringen hebben wij ook over de kwartaal overleggen met de wethouder.

Ervaring samenwerking met JouwBespaarCoach

Uit gesprekken met inwoners van Vledderveen komt naar voren dat inwoners tevreden zijn met de werkwijze en adviezen van de Bespaarcoach. Rustig en in duidelijke taal werd met de bewoner overlegd welke mogelijkheden voor verduurzamen er waren, welke subsidiemogelijkheden er waren en assistentie gegeven bij het aanvragen van subsidie. Indien de bewoner dagen of weken later nog vragen had, kon weer gewoon een advies aangevraagd worden.

Helaas zat het opstellen van woningplannen niet in de procedure van de Bespaarcoach, ook niet na het meerdere keren op de agenda zetten van de Projectgroep vergadering.

6.2. Ervaring Gemeente Stadskanaal

Ervaring met de Proeftuin

De Proeftuin Vledderveen biedt waardevolle informatie voor andere dorps- en wijkinitiatieven. Door de Proeftuin worden de kansen en bedreigingen voor duurzame initiatieven in de wijk zichtbaar. Een voorbeeld van kansen is het activeren van bewoners via de sociale aspecten van de energietransitie. Een voorbeeld hiervan is de actie met de warmtecamera en de jongere bewoners van Vledderveen. Met een mooi filmpje en duurzame ontwikkeling van de bewoners als resultaat, ziet de gemeente dit als een mooie kans die de Proeftuin biedt. Ook al is het een ongrijpbaar onderwerp en vraagt het enige concretisering in de komende jaren.

Daarnaast zijn de resultaten op gebied van draagvlak aantoonbaar in Vledderveen. Door een Klankbordgroep met gemotiveerde inwoners ontwikkelt het dorp zich anders dan andere vergelijkbare gebieden. Het is goed om te zien hoe druk de bewonersbijeenkomsten bezocht worden. Dit heeft samen met de wijkactie in november 2024 gezorgd voor veel aanmeldingen voor de diensten van JBC. Dit is een stuk hoger dan in andere delen van de gemeente.

De isolatiesubsidie van Nij Begun heeft de proeftuin op momenten wel ingewikkelder gemaakt. Omdat de focus in het eerste jaar lag bij isolatie kent dit een belangrijke overlap. De subsidieregeling van Nij Begun is in 2024 uitgesteld naar september 2025, ook bleef het lang onduidelijk wat de precieze voorwaarden zouden worden. Deze ontwikkelingen hadden wij als gemeente en regiegroep niet in de hand, maar zorgden wel voor een energielek in de proeftuin.

De verwachtingen van de deelnemers bleken in de praktijk niet altijd gelijk te zijn. Het belangrijkste voorbeeld is het woningplan. Deze term stond niet in het jaarplan dat bij samenwerkingsverklaring hoort (zie ook bijlage A). In het jaarplan werd gesproken over een verduurzamingsadvies, dat aansluit op de vraag van de bewoner. Vanuit Nij Begun kwam in de loop van 2024 de eis naar voren van een verplicht woningplan. De begrippen woningplan en verduurzamingsadvies zijn vervolgens door elkaar gaan lopen. Als gekeken wordt naar het doel uit het jaarplan, dan hebben wij alle bewoners een aanbod gedaan voor een gratis verduurzamingsadvies, daar is veel gebruik van gemaakt. Maar dit wordt toch anders beleefd door partijen.

Een laatste algemeen punt over de proeftuin is dat de gekozen werkstijl veel ambtelijke capaciteit vraagt. Dit kwam door de frequentie van de vergaderingen en de opzet van de verslaglegging. Als iedere wijk of dorp dezelfde werkwijze zou willen kan de gemeente ambtelijk niet voorzien in de gewenste ondersteuning. Voor de verslaglegging zou er gekeken kunnen worden naar een andere werkwijze die eenvoudiger is.

Ervaring met de Regiegroep

Over het algemeen verliep de samenwerking met de Regiegroep prettig en gestructureerd. Tijdens overleggen is het mogelijk om open en direct te spreken over de inhoud. Dit kan ook als het soms wat minder soepel gaat.

Het is enorm te waarderen dat bewoners zoveel tijd steken om met een maatschappelijk thema als verduurzaming aan de slag te gaan. De inzet is groot geweest in het eerste jaar van de proeftuin. De proeftuin wordt gedragen door de drie bewoners in de regiegroep. Tijdens een evaluatie hebben wij ook geconcludeerd dat het soms teveel tijd kost. Gedurende het jaar is de frequentie van de overleggen aangepast.

6.3. Leerpunten en aanbevelingen

Tijdens het eerste jaar van de Proeftuin Vledderveen zijn er drie belangrijke leerpunten geformuleerd:

1. Wat is het doel?: Met alles wat je doet of bedenkt moet je steeds refereren aan het doel van de Proeftuin. Het betrekken en activeren van bewoners in Vledderveen. Het moet een meerwaarde hebben. Net zoals de Proeftuin een meerwaarde biedt aan de bewoners van Vledderveen en een voorbeeld is voor andere dorpsinitiatieven.
2. Toetsen van de (bewoners)verwachtingen: In het eerste jaar waren er meerdere situaties waarin de verwachtingen tussen de partijen verscheelde. Het is belangrijk bij elke activiteit of dienst vroegtijdig te achterhalen of de verwachtingen hetzelfde zijn. Op die manier spreekt iedereen dezelfde taal.
3. Evaluatie centraal: Door het bespreken van leerpunten tijdens de vergaderingen worden de resultaten geëvalueerd. Het centraal houden van de evaluatie draagt bij aan het verbeteren van het proces (bedenken en uitvoeren Proeftuin).

Aanbevelingen voor andere wijk- en dorpsinitiatieven:

- Zoek mede-initiatiefnemers zodat je een werkgroep kunt vormen.
- Zoek bij voorkeur verschillende kwaliteiten en typen in de werkgroep om een zo groot mogelijk netwerk te verkrijgen.
- Bespreek met elkaar duidelijk welk doel je wilt nastreven. Zoek een onafhankelijke ondersteuning/begeleiding (bij ons in Vledderveen hebben we veel geleerd van Groninger Energie Koepel GrEK)
- Met het maken van een plan werk je gericht aan de toekomst samen met dorps of wijkgenoten. Dit werkt motiverend en verbindend. Het is niet onbelangrijk om te onderzoeken welke subsidiemogelijkheden er zijn. Om ondersteuning/begeleiding te financieren.

7. Financiële verantwoording

Voor de financiële verantwoording zijn de activiteiten en kosten van het eerste jaar van de proeftuin van Duurzaam Vledderveen van 1-4-2024 tot 1-4-2025 op een rij gezet. Met deze verantwoording kan het boekjaar worden afgerond.

7.1. Activiteiten en kosten eerste jaar van de proeftuin

Alle inkomsten en betalingen van de regiegroep worden door de penningmeester van Plaatselijk Belang Vledderveen gedaan en geregistreerd. De betalingen door de penningmeester worden jaarlijks gecontroleerd door de kascontrole van de vereniging Plaatselijk Belang Vledderveen in de Algemene Leden vergadering. Ook in 2025 heeft de kascontrole de boekhouding van de penningmeester gecontroleerd en door de Algemene ledenvergadering gedechargeerd.

- In de begroting is een post opgenomen voor ondersteuning en begeleiding van de Regiegroep door LSA. De Regiegroep heeft voor 100 uur ondersteuning ontvangen van LSA. De 100 uur ondersteuning is niet helemaal gebruikt.
- De vrijwilligersvergoeding werd in drie tranches uitbetaald aan desbetreffende vrijwilligers.
- De vergaderkosten zijn voornamelijk gemaakt voor de diverse vergaderingen en bijeenkomsten o.a. met de klankbordgroep.
- De Regiegroep Duurzaam Vledderveen heeft in deze periode 22 vergaderingen gehouden. Deze vergaderingen werden voor een groot deel bij de bestuursleden thuisgehouden i.v.m. kostenreductie en het ontbreken van een eigen dorps huis voor Plaatselijk Belang Vledderveen.
- Met de Klankbordgroep werd vijf keer vergadert. Deze vergaderingen zijn gehouden in de kleine zaal van café Summertime in Mussel. De vergaderkosten zijn gemaakt voor de diverse bijeenkomsten, brainstormsessies en evaluatie bijeenkomst.
- De bewonersavond werd gehouden in de zaal van café Summertime in Mussel.
- De geplande twee andere bewonersavonden zijn niet doorgegaan.
- De vergaderingen van de Projectgroep (zeventien keer) en het kwartaaloverleg met de wethouder (vijf keer) werden gehouden in een vergaderruimte in het gemeentehuis.
- De secretariaatskosten zijn voornamelijk veroorzaakt door papierkosten en cartridge kosten om stukken te printen.

Uit het financieel overzicht van de periode 1-4-2024 tot 1-4-2025 blijkt dat de Proeftuin op de post secretariaatskosten meer heeft uitgegeven dan begroot. Maar door de twee bewonersavonden die niet zijn doorgegaan is zijn de kosten binnen de begroting gebleven.

Proeftuin Duurzaam Vledderveen

Financieel overzicht 1/4/2024 – 1/4/2025

Datum 06-4-2025

Omschrijving		Begroting	Uitgaven
Ondersteuning door LSA, inclusief BTW		€ 9.680,00	€ 9.582,80
Vrijwilligersvergoeding		€ 3.000,00	€ 3.000,00
Bewonersbijeenkomsten		€ 750,00	€ 336,25
Vergaderkosten		€ 650,00	€ 614,20
Secretariaatskosten			€ 374,21
		€ 14.080,00	€ 13.907,46

Inkomsten € 14.080,00

Uitgaven € 13.907,46

Resultaat € 172,54

Bronnen

Allecijfers.nl. (2025, april). *Vledderveen Stadskanaal*. Opgehaald van Alle cijfers op 20 maart 2025:
<https://allecijfers.nl/buurt/vledderveen-stadskanaal/>

Duurzaamheidskaart. (2025). *Potentie zonne-energie per wijk opgehaald op 25 april 2025*.
Duurzaamheidskaart.

Enexis. (2025). *Open Data*. Opgehaald van Enexis over ons op 20 maart 2025: www.enexis.nl/over-ons/open-data#datasets

Milieu Centraal. (2025). *Energie besparen*. Opgehaald van gemiddeld energieverbruik op 25 maart 2025::
<https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/inzicht-in-je-energierekening/gemiddeld-energieverbruik/>

Vledderveen Groningen. (2023, mei). *Duurzaam Vledderveen*. Opgehaald van GrEK WEP Wijk Energie Plan op 10 maart 2025:: <https://vledderveengroningen.nl/wp-content/uploads/2023/05/GREK-WEP-wijk-energie-plan-Vledderveen-DEF.pdf>

Bijlage A Samenwerkingsverklaring

Ter introductie een citaat uit: "Samenwerkingsverklaring van Duurzaam Vledderveen en Gemeente Stadskanaal naar een duurzaam en aardgasvrij Vledderveen" met het jaarprogramma 1-4-2024 tot 1-4-2025

Begin citaat

Samenwerkingsverklaring

Bewoners van Vledderveen en de gemeente Stadskanaal gaan met elkaar samenwerken. Met elkaar zetten we ons in voor een plan om in Vledderveen een proeftuin te starten, gericht op een aardgasvrij, energieneutraal en leefbaar Vledderveen. In deze verklaring staan onze gezamenlijke intenties en afspraken.

Opzet

De Proeftuin Duurzaam Vledderveen kent een looptijd van drie jaar, de aanpak begint op 1 april 2024. De basis van de activiteiten in de proeftuin is te vinden het Wijk Energie Plan Vledderveen (WEP). In het WEP zijn drie duidelijke actielijnen omschreven om Vledderveen op termijn energieneutraal en aardgasvrij te maken:

Isoleren - minder energie verbruiken, Duurzaam verwarmen - individueel maar ondersteund door het collectief en Zelf opwekken - individueel en collectief.

In het eerste jaar van de proeftuin willen wij alle inwoners van Vledderveen de mogelijkheid geven om een individueel verduurzamingsadvies te ontvangen. Daarbij wordt afhankelijk van de wensen van de bewoners een plan gemaakt om één of meerdere stappen te zetten om de woning te verduurzamen. Ook de verschillende regelingen en financieringsmogelijkheden worden meegenomen in het advies. De keuze voor de uitvoering ligt uiteraard bij de bewoners zelf.

Voor het opstellen van de adviezen maken wij gebruik van de bespaarcoaches van jouwbespaarcoach.com. Deze bespaarcoaches werken voor de gemeenten in Oost-Groningen, waaronder de gemeente Stadskanaal. Bewoners kunnen gratis gebruik maken van de diensten van de bespaarcoaches.

Tijdens de keukentafelgesprekken wordt bewoners ook gevraagd welke ideeën of vragen zij nog meer hebben over verduurzaming en de energietransitie. Deze opbrengst wordt gebruikt voor het opstellen van het jaarprogramma 2025-2026.

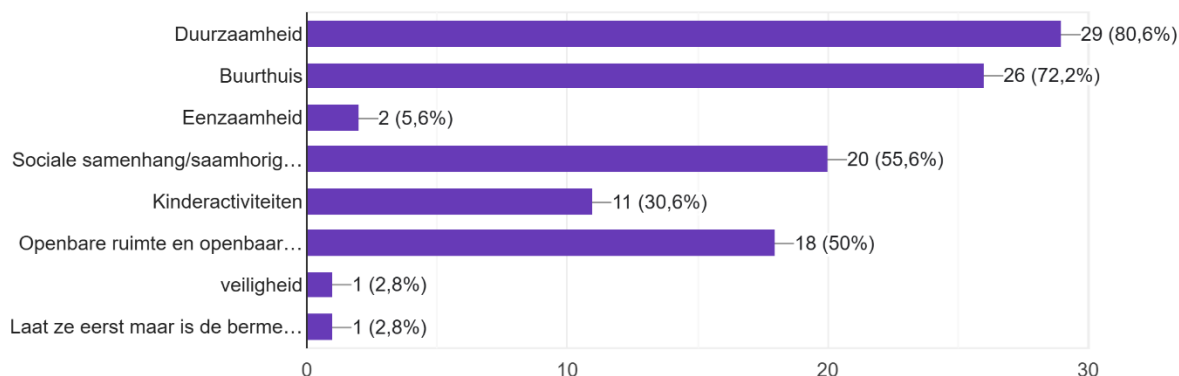
Einde citaat.

Bijlage B Enquête 2025

In de bijlage zijn de uitkomsten per vraag te lezen. Losse opmerkingen zijn meegenomen in de overwegingen die benoemd zijn in de evaluatie.

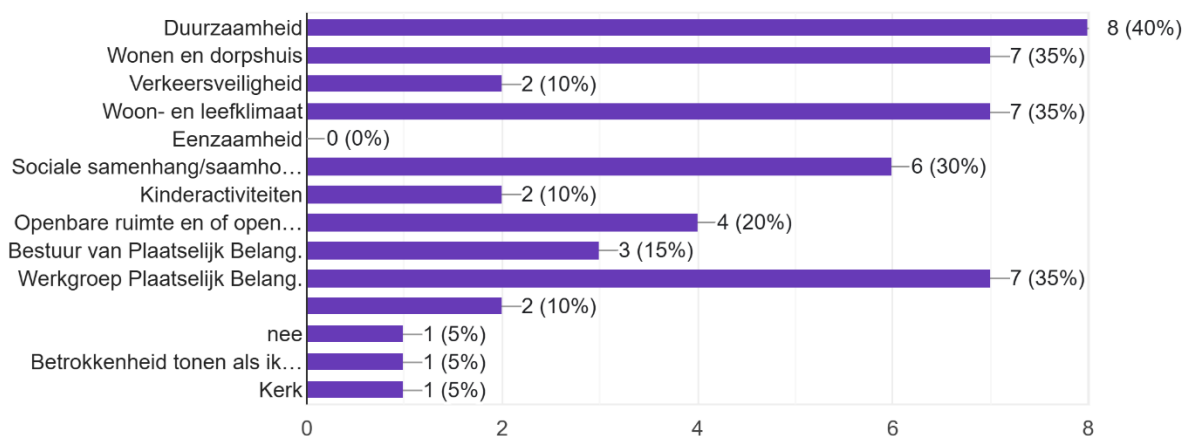
1. Welke onderwerpen leven in Vledderveen (meerdere antwoorden mogelijk)?

36 antwoorden

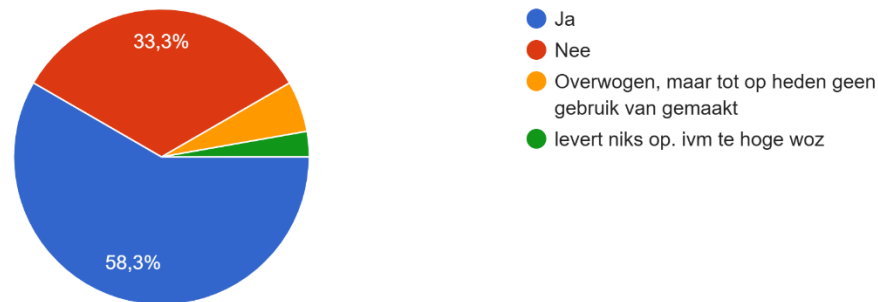

2. Zet u zich actief in voor één van de onderstaande onderwerpen? Bijvoorbeeld deelname aan een werkgroep (meerdere antwoorden mogelijk).

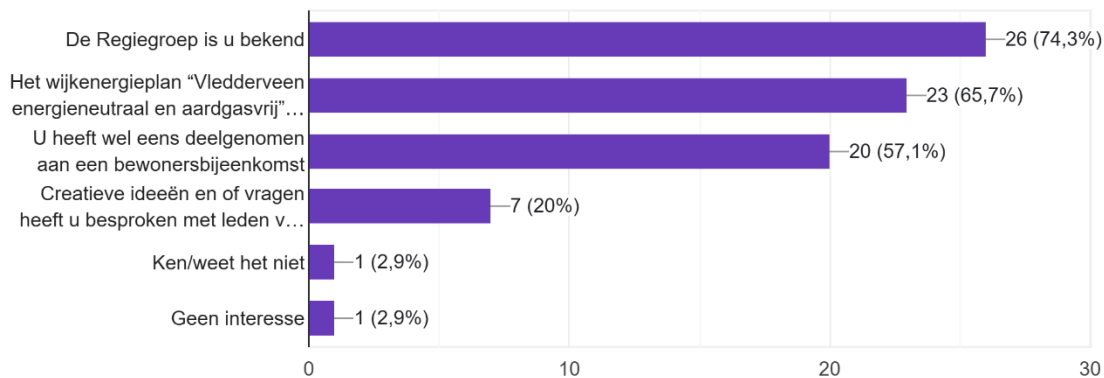
20 antwoorden

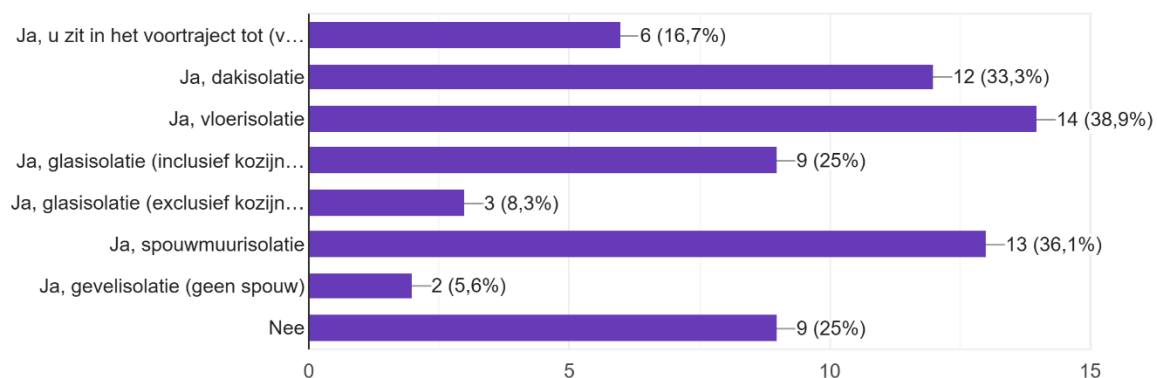
3. Heeft u wel eens gebruik gemaakt van de JouwBespaarCoach-diensten of dit overwogen
36 antwoorden

4. In hoeverre kent u Duurzaam Vledderveen en hun duurzame doelstellingen.
35 antwoorden

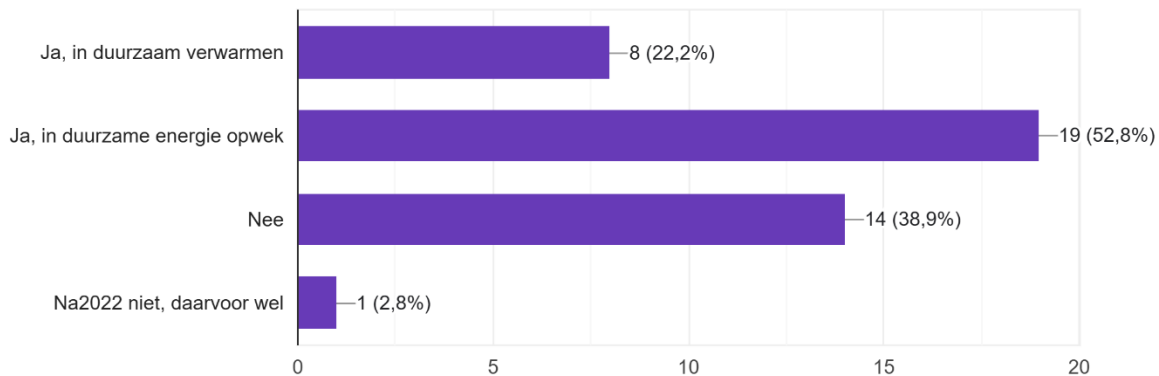

5. Heeft u de afgelopen jaren (vanaf 2022) isolatiemaatregelen gepleegd aan uw huis of bent u met het voortraject bezig tot isoleren (meerdere antwoorden mogelijk)?
36 antwoorden

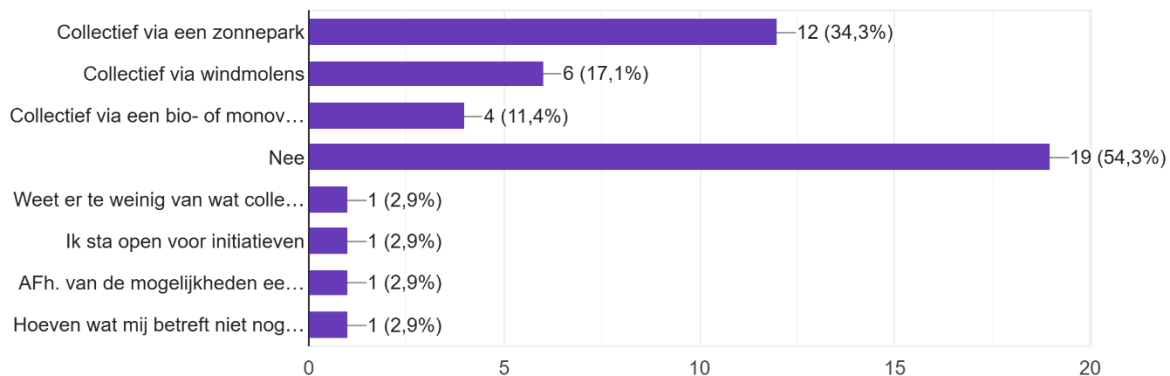
6. Heeft u in het afgelopen jaren (vanaf 2022) een investering gedaan in duurzaam verwarmen en/of duurzame energie opwek (bijvoorbeeld zonnepanelen, zonneboiler of warmtepomp)?

36 antwoorden

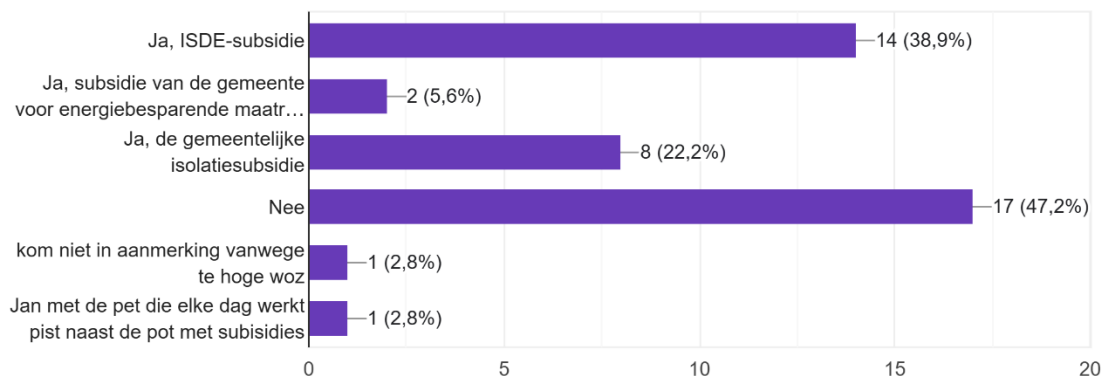
7. Zou u in Vledderveen collectief energie/warmte willen opwekken?

35 antwoorden

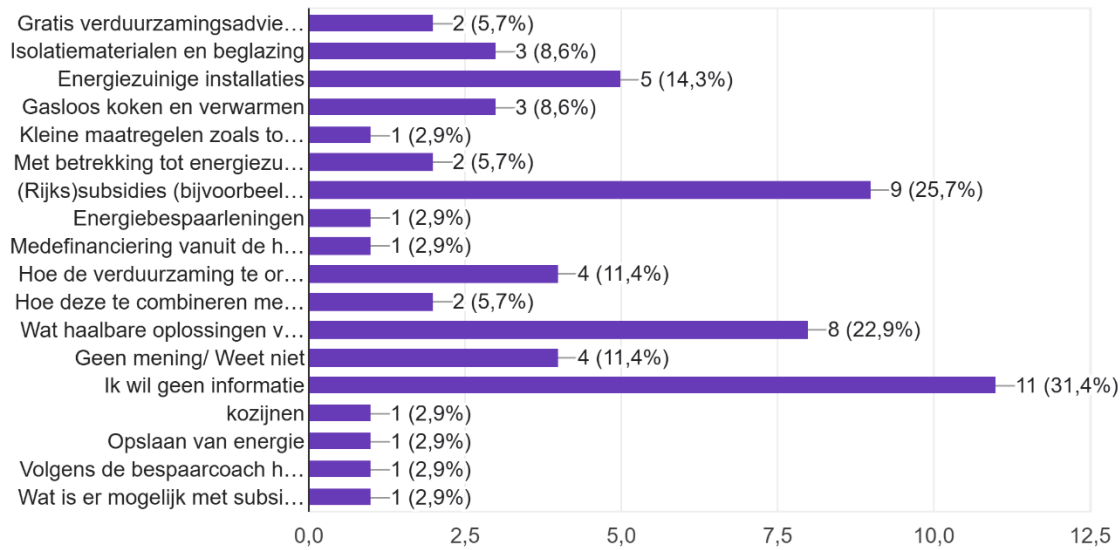
8. Heeft u in het afgelopen jaar gebruik gemaakt van een (rijks)subsidie voor verduurzamingsmaatregelen (meerdere antwoorden mogelijk).

36 antwoorden

9. Waarover zou u meer informatie willen hebben (meerdere antwoorden mogelijk)?

35 antwoorden

10. Uw leeftijd is

36 antwoorden

